Til kommunestyret i
Åsnes kommune

Kontrollutvalgets uttalelse til Åsnes kommunes årsregnskap for 2024

Kontrollutvalget har i møtet 14.5.25, sak Å-25/25, behandlet Åsnes kommunes årsregnskap for 2024. Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, kommunedirektørens årsberetning og revisjons beretning, datert 14.4.25. Kontrollutvalgets uttalelse bygger i tillegg på muntlige opplysninger som kom fram under behandlingen av saken i kontrollutvalgets møte.

Revisjon har lagt frem en normalberetning (uten forbehold eller nummerert brev). Kontrollutvalget vil gi uttrykk for følgende:

- Kontrollutvalget har merket seg at Åsnes kommunes årsregnskap er avlagt med et *negativt* netto driftsresultat på **kr 36 474 229,-** og et merforbruk på kr 36 830 548,- i kommunekassen, og et negativt netto driftsresultat i det konsoliderte årsregnskapet på **kr 44 728 055,-.** Til sammenligning var det i 2023 et negativt netto driftsresultat på - 45,126 MNOK i kommunekassen, et merforbruk på 44,117 MNOK i kommunekassen og et negativt netto driftsresultat i det konsoliderte årsregnskapet med - kr. 44,037 MNOK.

- *Brutto driftsresultat* viser hvor stor del av driftsinntektene som kan brukes til å dekke utgifter utover ordinær drift, dvs. utgifter til renter og avdrag, avsetninger og eventuell egenfinansiering av investeringer. Brutto driftsresultat var i 2024 på – 12,227 MNOK. Brutto driftsresultat er adskillig bedre enn for fjoråret, da det var negativt med - 27,783 MNOK.

- Det akkumulerte merforbruket er nå kr. 81,377 MNOK og gjelder regnskapsårene 2020, 2023 og 2024. Det vises til at det er iverksatt mange tiltak gjennom 2024, men utvalget merker seg at de forventede økonomiske effektene foreløpig har uteblitt.

- Driftsutgiftene viser en økning på 68 MNOK. Driftsinntektene har økt med 83,6 MNOK. Det er positivt at inntektene øker mer enn utgiftene (i motsetning til fjoråret). Resultatet i underliggende drift viser fortsatt et betydelig merforbruk, og det gjelder *alle* sektorer, men særskilt barnevern og kommunehelse trekkes frem som kostnadsbærende.

- Åsnes kommune er langt unna å ha en bærekraftig økonomi. En rest på merforbruk fra 2020 på kr. 0,43 millioner er fortsatt ikke blitt inndekket slik kommunelovens bestemmelser krever.

Det anbefales at netto driftsresultat over tid bør være på 1,75 % i kommunal sektor – midler som bør settes på disposisjonsfond. Netto driftsresultat for 2024 er på -3,9 % i Åsnes. Midler på disposisjonsfond er helt nødvendig for å kunne skape et handlingsrom for videreutvikling i

kommunen. Åsnes kommune har ikke avsatte midler på disposisjonsfondet. Kommunen har ikke hatt disposisjonsfond siden 2019. Det vil si at kommunen ikke har noen buffer. Driften er fortsatt for høy og for kostbar i Åsnes og tiltaksplan ROBEK må ikke bare videreføres, men også forsterkes, dvs. det må iverksettes en omfattende omstilling der tjenesteproduksjon tilpasses en bærekraftig økonomi. Kontrollutvalget ser at den økonomiske situasjonen for kommunen er noe forbedret, men fortsatt kritisk.

Det skal redegjøres for vesentlige beløpsmessig avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, jf. kommuneloven § 14-7. Vesentlige avvik betegnes som 10 % eller mer i forhold til de ulike linjene i bevilgningskjema. Åsnes kommunes driftsregnskap for 2024 viser et merforbruk på kr 36,831 MNOK. En redegjørelse for avvikene gis i årsberetningen s 45 flg.

Også for det konsoliderte årsregnskapet skal det redegjøres for vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet og fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene, jf. kommuneloven § 14-7. I årsberetningen opplyses at det er vanskelig å gjøre, da kommunen «ikke sitter med årsbudsjettet til Åsnes kommuneskoger KF».

Det skal også redegjøres for vesentlige beløpsmessig avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet når det gjelder *investeringer*. Budsjetterte investeringer i varige driftsmidler var 234 mill, mens regnskapet viser et forbruk på 227,1 mill. Dette er et avvik på ca 6,9 mill som tilsvarer om lag 3%. Det er foretatt endringer innenfor de ulike prosjektene som ikke påvirker totalene i oversikten og det klart største investeringsprosjektet gjennom året er bygging av ny barneskole.
Tilskudd til andre investeringer var budsjettert med 13,1 MNOK. Her er faktisk regnskapstall 1 MNOK. Avviket gjelder Flerbrukshall, og tilsvarer 92,3 %. Kontrollutvalget merker seg at investeringsregnskapet 2024 er avsluttet med udekket beløp på om lag 2,2 MNOK.

Pr. 31.12.2024 er Åsnes kommune sin samlede lånegjeld om lag 904 MNOK og har økt med 123 MNOK siden 2023. Dette skyldes i hovedsak byggingen av den nye barneskolen. Likviditeten (betalingsevnen) refereres i to ulike likviditetsgrader, og begge disse måltallene er mye lavere enn de bør være. Kontrollutvalget merker seg at kommunens likviditetssituasjon er svært utfordrende og at bla. kassakreditten er utvidet fra 60 til 100 MNOK for å kunne dekke løpende utgifter. Årsaken til dette er budsjettering av Åsnes barneskole som ble gjort uten momskostnader. Kontrollutvalget bemerker at denne feilen har fått relativt store konsekvenser.

Kommuneskogen leverer gode resultater og kontrollutvalget merker seg et overskudd på 5,83 MNOK. Det er eliminerte overføringer mellom Åsnes kommuneskoger KF og kommunen på 14,471 MNOK i det konsoliderte årsregnskapet. Det ble gjennomført en ekstraordinær utbetaling til kommunekassa på 10 MNOK.

Ifølge kommuneloven § 14-7 skal årsberetningen bl.a. inneholde følgende:

d) tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard
e) den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling
f) hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26.

Krav om interkontroll i kommunen følger av kommunel. § 25-1. Kommunedirektøren er ansvarlig for internkontrollen. Kommunedirektøren skal rapportere om internkontroll og resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.

- I kapittel 3 (s 41 flg.) i kommunens årsberetning er det redegjort for kommunens arbeid med etikk og internkontroll. Etiske retningslinjer ble vedtatt i kommunestyret i 2022. Åsnes kommune innførte Compilo som helhetlig styringssystem i 2016. Det er ikke sagt noe om resultater fra statlig tilsyn, og utvalget legger derfor til grunn at dette rapporteres på annen måte og etterspør denne rapporteringen.

- Ny likestillingsplan ble vedtatt av kommunestyret i desember 2022 og planen har fem hovedmål det skal jobbes med: bedre kjønnsfordeling, redusere uønsket deltid, likelønn, bedre informasjon og kommunikasjon og mangfold og inkludering. Kontrollutvalget merker seg at Åsnes kommune har en stabil kjønnsfordeling, men er fortsatt kvinnedominert og at tiltak for å bedre kjønnsfordelingen opplyses å ikke ha nevneverdig innvirkning. Det redegjøres imidlertid godt for de ulike likestillingstiltakene i årsberetningen.

- Åsnes kommune har et økt antall ansatte med ikke-norsk etnisk bakgrunn. Likestillingsplanen fokuserer mest på likestilling mellom kjønnene og ikke så mye på funksjonsevne, seksuell orientering, alder, etnisitet og religion.

Kontrollutvalget bemerker at det er positivt at årsberetningen redegjør for Åsnes kommunes interkommunale samarbeid, s 7 flg., og oppfølging av klima, s 30 flg.

Kontrollutvalgets konklusjon og vedtak

Ut over ovennevnte, og det som fremgår av saksfremlegget til kontrollutvalget i regnskapssaken og revisjonsberetningen av 14.4.25, har kontrollutvalget ikke merknader til Åsnes kommunes årsregnskap for 2024.

Kontrollutvalget anbefaler at kommunestyret godkjenner regnskapet for 2024.

Åsnes, 14.5.25

Thor Einar Sparby (sign.)
leder kontrollutvalget

Anne Haug (sign.)
sekretariatsleder

Kopi: Formannskapet